

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 47 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਆਪਣੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਨਿਰਣਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਇੱਕ ਨਿਕੰਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਕਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਲਵੰਤ
ਕੁਮਾਰ ਰਾਏ
ਵੀ.
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ
ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਫਲਸੌ, ਜੇ.

ਪਰਮੇਸ਼ਵਰੀ ਦਾਸ ਵਧੇਰਾ, ----- ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1953 ਦਾ ਸਿਵਲ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 9.

ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI) - ਧਾਰਾ 66(1)- ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹਸੀ- ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਕ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਸੇ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ- ਕੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗਾ।

1959
ਸਤੰਬਰ, 2

ਹੈਲਡ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਹੈ, ਕਹੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਫਸੈਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵੀ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੌਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਜੇਕਰ, ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ; ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉੱਦਮ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਹੈ, ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ।

24 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ, ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

"ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਸੀ?"

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਡੀ.ਐਨ. ਅਵਸਥੀ ਅਤੇ ਵੀ.ਸੀ. ਮਹਾਜਨ।

ਐੱਸ.ਐੱਮ: ਸੀਕਰੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਐੱਚ.ਆਰ. ਮਹਾਜਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.—ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।

ਨਵੰਬਰ, 1939 ਤੋਂ ਜਨਵਰੀ, 1941 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਚੌਦਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਵਿੱਚ 4,316 ਤੋਲੇ ਸੋਨਾ ਖਰੀਦਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਖਾਤਾ ਸਾਲ 1945-46 ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ 3,049 ਤੋਲੇ ਸੋਨਾ 2,31,203 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ 1,00,096 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਸ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ: -

"ਕੀ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਸ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਸੀ?"

ਮਿਸਟਰ ਡੀ.ਐਨ. ਅਵਸਥੀ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦਾ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਲ 1939 ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੁੱਧ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੱਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਬੈਂਕ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਰਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੇ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਡਾਕ ਨਕਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਜੇ ਖਤਮ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 5 1/2 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਜਰਮਨੀ 7 ਮਈ, 1945 ਨੂੰ ਢਹਿ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ 12 ਮਈ, 1945 ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ 2,018 1/2 ਤੋਲਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਅਗਸਤ, 1945 ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ 19 ਦਸੰਬਰ, 1945 ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨਾ 43 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਤੋਲਾ ਦੀ ਔਸਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 75-12-0 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਤੋਲਾ ਦੀ ਔਸਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ 'ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਵਸੂਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਹਸ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਲ 1943 ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸੋਨਾ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਲ 1945 ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਡਿੱਗ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੋਨਾ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵੱਡੇ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮੁੜ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ।

ਪਰਮੇਸ਼ਵਰੀ
ਦਾਸ
ਵਢੇਰਾ
ਵੀ.
ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ
ਕਮਿਸ਼ਨਰ
ਭੁੰਡਾਰੀ,
ਸੀ.ਜੇ.

ਪਰਮੇਸ਼ਵਰੀ
ਦਾਸ
ਵਢੇਰਾ
ਵੀ.
ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ
ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਭੰਡਾਰੀ,
ਸੀ.ਜੇ.

ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸਾਹਸ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਹੈ, ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਔਫ਼ਸੈਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੀ. ਵੈਂਕਟਾਸਵਾਮੀ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (1)। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 359

ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਵੀ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੌਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਆਮ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਲ 1925-26 ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ 17 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ 27 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1926-27 ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਰਾਫਾ ਦੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ 957 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਰਾਫਾ ਦੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ 84 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿਚ ਪਾਇਆ, ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਯੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਸੀਮਾ, ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਲਈ ਵਿੱਤ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਲਾਭ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਿਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਉੱਚਮ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਏ ਗ੍ਰੇਜ਼ੋ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (1),

(1) (1954) 26 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 169

ਪਰਮੇਸ਼ਵਰੀ
ਦਾਸ
ਵਢੇਰਾ
ਵੀ.
ਇਨਕਮ
ਟੈਕਸ
ਕਮਿਸ਼ਨਰ
ਭੰਡਾਰੀ,
ਸੀ.ਜੇ.

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿਚਲਾ ਸਾਹਸ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ 250 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ.

ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਅੱਗੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਟੋ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸਾਧੂ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1958 ਦਾ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 174।

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV) - ਸੈਕਸ਼ਨ 10 - ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ- ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਤਿਆਗ- ਦਾ ਅਰਥ-

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਹੈਲਡ, ਉਸ 'ਤਿਆਗ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿਆਗਣਾ। ਤਿਆਗ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਲਈ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਪਤਨੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਤੀ ਤਿਆਗ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।